

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽMONIŲ PALAIKŲ LAIDOJIMO ĮSTATYMO NR. X-1404 21 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Mirus kapavietę prižiūrėjusiam asmeniui arba asmeniui, kuriam Kapinių tvarkymo taisyklių nustatyta tvarka buvo suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, pagal esamą teisinį reglamentavimą, šiems asmenims yra suteikiama teisė būti palaidotiems prižiūrėtoje kapavietėje. Ši nuostata gali būti sėkmingai įgyvendinama, tik jeigu asmuo turi artimųjų. Lietuvos Respublikos Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 21 straipsnyje numatyta, kad, nesant galinčių organizuoti laidojimą asmenų arba nežinant, kur tokie asmenys yra, palaikų laidojimą organizuoja savivaldybė, kurios teritorijoje asmuo nuolat gyveno. Dėl praktinių sumetimų savivaldybėse patvirtintose nenustatytos tapatybės palaikų ir vienišų žmonių palaikų laidojimo tvarkose numatyta, kad visi šie asmenys yra laidojami specialiuose tam išskirtuose kvartaluose, nenumatant šiai taisyklei jokių išimčių. Todėl susiklosto tokios situacijos, kai paskutinis savo giminės atstovas, nepriklausomai nuo to, kad buvo kapavietės prižiūrėtojas, yra palaidojamas bendra tvarka specialiame kvartale, kuriame yra laidojami nenustatytos tapatybės ir vieniši asmenys. Pasitaiko ir tokių atvejų, kuomet kapavietę prižiūrėję asmenys ir net pažymėję ateičiai savo vardus ant kapavietės pagal savivaldybės tvarkas yra palaidojami ne toje kapavietėje, bet specialiuose kvartaluose. Todėl šiuo įstatymo projektu siekiama sudaryti sąlygas kapavietę prižiūrėjusiam asmeniui arba asmeniui, kuriam Kapinių tvarkymo taisyklių nustatyta tvarka buvo suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, išsaugoti teisę būti palaidotiems kapavietėse, kurias jie prižiūrėjo, ir tuo atveju, kai laidojimą organizuoja savivaldybė.

Pagal esamą teisinį reglamentavimą yra numatyta, kad miręs atsakingas už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą asmuo gali būti palaidotas toje kapavietėje ar kolumbariumo nišoje, laikantis šiose taisyklėse nustatytų reikalavimų. Taigi tokia galimybė yra numatyta, tačiau tame pačiame punkte nurodoma, kad kapavietėje ar kolumbariumo nišoje laidoti kitų asmenų palaikus leidžiama tik esant rašytiniam atsakingo už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą asmens sutikimui (Kapinių tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207, 22 punktas). Taigi, atsižvelgiant į tokį teisinį reglamentavimą susidaro situacijos, kuomet, nesant paskirto kito už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens, tokiais atvejais, kai miręs už kapavietės priežiūrą asmuo yra paskutinis savo giminės atstovas, šis asmuo praranda teisę būti palaidotam savo prižiūrėtoje kapavietėje. Pažymėtina, kad Leidimo laidoti neprižiūrimose kapavietėse išdavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207, numatyta, kad mirus asmeniui, kuriam Kapinių tvarkymo taisyklių nustatyta tvarka buvo suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, leidimas jį palaidoti šioje kapavietėje išduodamas laidojančiam asmeniui šiame apraše nustatyta tvarka (aprašo 5 punktas). Taigi, šie asmenys, kuomet yra laidojami savo artimųjų ar kitų asmenų, galinčių organizuoti laidojimą, yra palankesnėje situacijoje negu už kapavietės priežiūrą atsakingi asmenys. Manytina, kad toks teisinis reglamentavimas neatitinka teisinio aiškumo, lygiateisiškumo ir teisingumo principų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Seimo narė Laima Nagienė.

3. Dabartinis teisinis įstatymo projekto aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Lietuvos Respublikos Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 21 straipsnyje numatyta, kad, nesant galinčių organizuoti laidojimą asmenų arba nežinant, kur tokie asmenys yra, palaikų laidojimą organizuoja savivaldybė, kurios teritorijoje asmuo nuolat gyveno.

Kapinių tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207, 22 punkte yra numatyta, kad kapavietėje ar kolumbariumo nišoje laidoti kitų asmenų palaikus leidžiama tik esant rašytiniam atsakingo už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą asmens sutikimui. Taip pat numatyta, kad miręs atsakingas už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą asmuo gali būti palaidotas toje kapavietėje ar kolumbariumo nišoje, laikantis šiose taisyklėse nustatytų reikalavimų.

Leidimo laidoti neprižiūrimose kapavietėse išdavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207, numatyta, kad mirus asmeniui, kuriam Kapinių tvarkymo taisyklių nustatyta tvarka buvo suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, leidimas jį palaidoti šioje kapavietėje išduodamas laidojančiam asmeniui šiame apraše nustatyta tvarka (aprašo 5 punktas).

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Nauju teisiniu reglamentavimu siūloma papildyti Lietuvos Respublikos Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 21 straipsnį nuostata, kad atsakingo už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą asmens, arba asmens, kuriam Kapinių tvarkymo taisyklių nustatyta tvarka buvo suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, laidojimo atveju, šie asmenys gali būti palaidoti toje kapavietėje ar kolumbariumo nišoje, laikantis Kapinių tvarkymo taisyklėse ir Leidimo laidoti neprižiūrimose kapavietėse išdavimo tvarkos apraše nustatytos tvarkos. Tokia nuostata sudarytų sąlygas, kad šie asmenys neprarastų teisės būti palaidoti jų prižiūretuose kapuose vien dėl to, kad jų laidojimą organizuoja savivaldybė. Laidojimą organizuojant savivaldybei, suteikta teisė būti palaidotam šioje kapavietėje, kapavietę prižiūrėjusiems asmenims, yra paneigiama vien dėl daugelyje savivaldybių nustatytos tvarkos laidoti šiuos asmenis, kaip ir nenustatytos tapatybės asmenis, tik specialiai tam išskirtuose kvartaluose, nenumatant jokių išimčių. Manytina, kad tokia savivaldybėse nustatyta tvarka neužtikrina lygiateisiškumo ir teisingumo principo reikalavimų, kuomet paskutinisysis giminės atstovas, prižiūrintis šeimos kapavietę, yra bendra tvarka palaidojamas kartu su benamiais ar nenustatytos tapatybės asmenimis. Šiuo atveju siūlomas pakeitimas reikšmingai prisidėtų prie tinkamos pagarbos mirusiojo atminimui užtikrinimo.

Taip pat pakeičiant įstatymą įgyvendinančius poįstatyminius teisės aktus būtų užtikrinama už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens teisė jam mirus būti palaidotam prižiūrėtoje kapavietėje ir tokiais atvejais, kuomet nėra kapavietę prižiūrinčio asmens teisių perėmėjo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturi.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimams bei bendrinės lietuvių kalbos normoms, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Įstatymų projektų atitikimas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projekto nuostatos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Įstatymui įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministru reikės pakeisti: Kapinių tvarkymo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207. Šiose taisyklėse yra reikalinga nedviprasmiškai numatyti galimybę, mirusiam asmeniui, kuris buvo atsakingas už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą, būti palaidotam savo prižiūrėtoje kapavietėje ar kolumbariumo nišoje ir tokiais atvejais, kuomet nėra asmens galinčio perimti šias pareigas, taisyklių 21 punkte numatyta tvarka.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

14. Projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimų ir išvadų nereikės.

15. Reikšminiai įstatymo projektų žodžiai.

Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc:

Atsakingas už kapavietės ar kolumbariumo nišos priežiūrą asmuo, asmuo, kuriam buvo suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, kapavietė.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Papildomų paaiškinimų nėra.

Seimo narė

Laima Nagienė